

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Música e Canto.
DISCIPLINA	Linguaxe Musical I.
TITULACIÓN	Grao en Arte Dramática.
ESPECIALIDADE	Interpretación.
ITINERARIO	Textual
CURSO	1º - 1º Cuadrimestre.
CRÉDITOS ECTS	3 ETSC (4 horas presenciais + 2 horas non presenciais, por semana)
CARÁCTER	Obrigatoria. Práctica.
DEPARTAMENTO	Interpretación – Area de Música e Canto.
CENTRO	Escola Superior de Arte Dramática de Galicia.
COORDINADOR/A	Mónica Groba Lorenzo.
DOCENTES	Nome e apelidos: Mónica Groba Lorenzo. Horario titorías: Despacho: Departamento 2 – Corporal, Danza e Música. Contacto: mgroba@edu.xunta.es
DESCRICIÓN	<i>Estudo dos principios musicais (ritmo, melodía, etc...) encamiñados á comprensión, interpretación e creación. Linguaxe Musical: iniciación aos códigos de escritura e lectura musical.</i>
COÑECEMENTOS PREVIOS	Non son precisos.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Francés ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T1	<i>Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.</i>
T6	<i>Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersoal.</i>
T7	<i>Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.</i>
T9	<i>Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.</i>
T13	<i>Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.</i>
T15	<i>Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.</i>
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X2	<i>Comprender psicoloxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose aos demais e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.</i>
X4	<i>Comunicar, mostrando a capacidade suficiente de negociación e organización do traballo en grupo, a integración en contextos culturais diversos e o uso das novas tecnoloxías.</i>
X5	<i>Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.</i>

X6	<i>Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.</i>
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE	
EI1	<i>Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.</i>
EI2	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe,escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas..
EI3	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe,escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.
EI5	Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Coñecer os conceptos de ritmo, movemento, harmonía, equilibrio, espazo e tempo, elementos básicos da Linguaxe Musical, para establecer os elementos comúns entre a expresión artística musical e a teatral.	X5, EI1, EI3
2. Utilizar as diferentes formas de expresión a través do corpo e da voz.	T7, T9, X5, EI1
3. Recoñecer nunha partitura os elementos esenciais da escrita musical para a súa correcta interpretación.	T13, X5, EI3
4. Utilizar os recursos rítmicos propios da Linguaxe Musical, adaptados á vivencia corporal.	X5, CE-1
5. Empregar á audición e á expresión musical como medios de coñecemento e de desenvolvemento da sensibilidade e da creatividade.	T13, T15, EI1, EI5
6. Servirse do "oído interno" para relacionar a audición coa súa representación gráfica, así como para recoñecer timbres, estruturas formais, indicacións dinámicas, expresivas, temporais, etc.	X6, EI1, EI3
7. Aplicar a coordinación motriz necesaria para a correcta interpretación do ritmo; utilizando as destrezas de asociación e disociación correspondentes	T6, T9, T15, X2, X5, EI2, EI5
8. Desenvolver a memoria musical mediante a interpretación de melodías e cancións que conduzan a unha mellor comprensión dos distintos parámetros musicais.	T6, T9, T15, X5, EI2, EI5
9. Valorar a propia voz como instrumento de expresión músico-teatral	T6, T13, X5, X6, EI1, EI5
10. Compartir vivencias musicais cos compañeiros, que permitan enriquecer a relación afectiva coa música a través do canto, do movemento, da audición e da participación instrumental no grupo.	T1, T7, T15, X2, X4, EI1, EI2, EI5

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. <i>CONCEPTOS E NOTACIÓN MUSICAL I</i>	1.1. A natureza da música. Calidades do son. 1.2. Altura: nomes e notación das notas. Claves. 1.3. Duración: figuras e silencios musicais. Rítmica e métrica. 1.4. Timbre: instrumentos de percusión da aula. A voz como instrumento musical.	5 horas
2. <i>MELODIA E HARMONIA I</i>	2.1. Parámetros do son. Principios básicos de acústica. 2.2. Intervalos: numeración. 2.3. A tonalidade de Do Maior. Escala, grados e acordes tonais. 2.4. Tons e semitóns.	5 horas
3. <i>RITMO E ENTOACIÓN I</i>	3.1. Improvisación, lectura e recoñecemento de ritmos. Figuras ata semicorchea cos silencios correspondentes e compases 2/4, 3/4, 4/4. 3.2. Improvisación, lectura e recoñecemento de melodías en Do Maior e en Clave de Sol.	20 horas
4. <i>TÉCNICA E INTERPRETACIÓN VOCAL I</i>	4.1. Exercicios básicos de corpo, respiración e vocalización. 4.2. Interpretación conxunta de cancións a unha ou máis voces. 4.3. Interpretación conxunta de cancións con movemento rítmico, percusión corporal e/ou acompañamento instrumental.	20 horas
5. <i>INTERPRETACIÓN INSTRUMENTAL I</i>	5.1. Lectura de ritmos e melodías con instrumentos de percusión. 5.2. Interpretación de fragmentos instrumentais breves cos instrumentos da aula. 5.3. Interpretación de acompañamentos instrumentais para cancións traballadas en clase.	10 horas
TOTAL SESIÓNS		60 horas

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Actividades introdutorias	1	-	1
Exposición teórico-práctica	20	10	30
Práctica individual	5	15	20
Práctica colectiva	20	-	20
Actividades Complementarias: traballos de aula	5	5	10
Titorías individuais	2	-	2
Titorías grupais	1	-	1
Actividades de avaliación. Probas	5	-	5
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	-	-	-
Actividades de avaliación. Revisión	1	-	1
TOTAL	60	30	90
PORCENTAXE	66,67%	33,33%	100%

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE	
Actividades	Descrición
Actividades introdutorias.	Actividades encamiñadas a presentar a materia.
Exposición teórico-práctica.	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades vocais e instrumentais sobre a linguaxe musical, para su posterior aplicación musical.
Práctica individual	Aplicación dos coñecementos adquiridos á práctica da interpretación rítmica e melódica individual.
Práctica colectiva	Aplicación dos coñecementos adquiridos á práctica de interpretación rítmica e melódica grupal.

Traballos de aula.	<p>INTERPRETACIÓN INSTRUMENTAL: Realización e interpretación en pequenos grupos dun patrón rítmico con diversos instrumentos de percusión como acompañamento dunha canción escollida polos alumnos. Vanse utilizar un mínimo de tres instrumentos da aula con timbres diferentes para acompañar a melodía que poderá ser vocal ou instrumental. Deberase presentar tamén a grafía do traballo.</p> <p>MUSICOGRAMA: Elaboración/recreación dunha obra musical mediante unha representación gráfica, onde se poda discriminar diferentes sons, fortes-suaves, graves-agudos, rápidos-lentos, series ascendentes e descendentes, timbres, forma musical, partes da obra, estilo, época, autor, etc.</p> <p>INTERPRETACIÓN VOCAL: Interpretación individual dunha canción de estilo clásico traballada na aula, aplicando a técnica vocal básica de respiración e impostación da voz.</p>
Titorías individuais	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Traballo persoal dirixido do repertorio vocal asignado.
Titorías grupais	Ensinanza na que os estudantes levan a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Titoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inqedanzas que xurdan en cada caso. <i>Titoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8. 1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p>Exercicio teórico: O alumno deberá responder a unha serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia.</p>	T1, X5, EI1, EI3	10% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)
<p>Dictados basados nos contidos da materia:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rítmico. Melódico. 	X5, EI3	20% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)

Lectura rítmica baseada nos contidos da materia: 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X2, X5, EI3	20% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobado)
Lectura melódica baseada nos contidos da materia: Entoación memorizada dunha melodía en Do Maior traballada en clase.	T6, T13, X2, X4, X5, EI3	20% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobado)
<u>Traballos:</u> 1. Acompañamento instrumental rítmico dunha canción en grupos pequenos. 2. Musicograma 3. Interpretación individual diante dos compañeiros do grupo dunha canción traballada en clase	T1, T6, T7, T9, T13,CT15, X2, X4, X5, X6, EI1, EI2, EI5	30% Os traballos serán entregados o día asignado, fora de prazo non contarán. (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobado)
Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a precisión dos diferentes elementos musicais nos traballos prácticos: tempo, pulso, expresión musical, afinación, fluidez, continuidade e improvisación, etc. Ademais da presentación e corrección dos traballos escritos e/ou gráficos.		

8.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico:</u> O alumno deberá responder a unha serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, EI1, EI3	10%
Dictados basados nos contidos da materia: 1. Rítmico. 2. Melódico.	X5, EI3	20%
Lectura rítmica baseada nos contidos da materia: 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X2, X5, EI3	20%
Lectura melódica baseada nos contidos da materia: Entoación a primeira vista dunha melodía en Do Maior	T6, T13, X2, X4, X5, EI3	20%
<u>Traballos:</u> 1. Realización e interpretación utilizando instrumentos de pequena percusión dun acompañamento instrumental con tres liñas rítmicas distintas para unha canción sinxela escollida polo alumno. (Extensión máxima 16 compases). 2. Musicograma. 3. Interpretación individual dunha canción de estilo clásico utilizando a técnica vocal básica de respiración e impostación da voz. (Extensión máxima 24 compases).	T1, T6, T7, T9, T13,CT15, X2, X4, X5, X6, EI1, EI2, EI5	30% Os traballos serán entregados o día dos exames, fora de prazo non contarán. E deberá aportar os compañeiros para as realizacións conxuntas

Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a precisión dos diferentes elementos musicais nos traballos prácticos: tempo, pulso, expresión musical, afinación, fluidez, continuidade e improvisación, etc. Ademais da presentación e corrección dos traballos escritos e/ou gráficos.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico:</u> O alumno deberá responder a unha serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, EI1, EI3	10%
Dictados basados nos contidos da materia: 1. Rítmico. 2. Melódico.	X5, EI3	20%
Lectura rítmica baseada nos contidos da materia: 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X2, X5, EI3	20%
Lectura melódica baseada nos contidos da materia: Entoación a primeira vista dunha melodía en Do Maior	T6, T13, X2, X4, X5, EI3	20%
<u>Traballos:</u> 1. Realización e interpretación utilizando instrumentos de pequena percusión dun acompañamento instrumental con tres liñas rítmicas distintas para unha canción sinxela escollida polo alumno. Extensión máxima 16 compases. 2. Musicograma. 3. Interpretación individual dunha canción de estilo clásico utilizando a técnica vocal básica de respiración e impostación da voz. Extensión máxima 24 compases.	T1, T6, T7, T9, T13, CT15, X2, X4, X5, X6, EI1, EI2, EI5	30% Os traballos serán entregados o día dos exames, fora de prazo non contarán. E deberá aportar os compañeiros para as realizacións conxuntas

Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a precisión dos diferentes elementos musicais nos traballos prácticos: tempo, pulso, expresión musical, afinación, fluidez, continuidade e improvisación, etc. Ademais da presentación e corrección dos traballos escritos e/ou gráficos.

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas:

GROBA LORENZO, M. (2006): *Introducción á Linguaxe Musical*. Ed. Galaxia, Vigo.
Ritmo, Lectura y Entonación 01. Editorial Enclave Creativa. Madrid, 2006.
 Nuevos Cuadernos de Teoría Grado Elemental (nº 1-4), IBAÑEZ-CURSÁ. Real Musical, Madrid.

--- o ---

TEXTOS, MATERIAIS E OBRAS DE LECTURA VINCULADAS AO PROGRAMA:

BUENO GONZÁLEZ, E. (1996): *Cancionero Infantil*, 2º. Real Musical, Madrid.
 ESCUDERO, Mª P. (2000): *Didáctica Musical Activa*. Real Musical, Madrid.

MOLINA, E.; ARIÑO, Mª P.; FERNÁNDEZ, D. y RONCERO, Mª A. (2004): *Improvisación en el Lenguaje Musical*. 1° A y B. Real Musical, Madrid.

NAVARRETE PORTA, Ana M^a (2000): *El Lenguaje de la Música 1*. Sociedad Didáctica Musical, Madrid.

OCÓN LUENGO, C. (2004): *Música y Movimiento*. Vol. 1 y 2. Real Musical, Madrid.

OLIVIER, Bertrand (2007): *La voz del Ritmo*, Fuzeau,

SAINT JAMES, Guillaume (2006): *Body Tap*. Fuzeau, Barcelona.

SAINT JAMES, Guillaume (2008): *Body Tap 2*. Fuzeau, Barcelona.

RICHARD, Fabrice / BERTHE, Nicolas (2008): *Art of Rhythm*

SANUY, M., GONZALEZ SARMIENTO, L. (1969): *Orff-Schulwerk: Música*. Ed. Unión Musical Española, Madrid.

Referencias complementarias:

*ALSINA, P. SESÉ, F. (2003): *La Música y su evolución. Historia de la música con propuestas didácticas y 49 audiciones*. (Libro + CD) Serie Didáctica de la educación musical 125. Ed. Graò, Barcelona.

BAXTER, H. y M. (1999): *Cómo leer música*. Ed. RobinBook, Barcelona.

BENNETT, R. (2001): *Investigando los estilos musicales*. Ed. Akal/Entorno Musical, Madrid.

BENNETT, R. (2001): *Los instrumentos de la orquesta*. Ed. Akal/Ent. Mus., Madrid.

*BERNSTEIN, L. (2002): *El maestro invita a un concierto*. Ed. Siruela, Madrid.

*COOPER, G. & MEYER, L. B. (2000): *Estructura rítmica de la música*. Ed. Idea Book, Barcelona.

EGEA, C. (coord); AGUILERA, E.; LAZKOZ, P.; MARTINEZ RIAZUELO, I. (2003): *Rock & Orff*. Biblioteca de Eufonía 178. Ed. Graó, Barcelona.

*EVANS, R. (2004): *Cómo leer música*. Ed. EDAF, Madrid.

GARROBÉ J. (1998): *El lenguaje de la música. Cómo entender una partitura*. Ed. Music Distribución, Barcelona.

*GRABNER, H. (2001): *Teoría General de la Música*. Ed. Akal, Música, Madrid.

*JOFRÉ i FRADERA, J. (2003): *El lenguaje musical*. Ed. Ma Non Troppo, Barcelona.

JOFRÉ i FRADERA, J. (2005): *El lenguaje musical II*. Ed. Ma Non Troppo, Barcelona.

LOCATELLI de PERGAMO, A. M. (1973): *La Notación de la música contemporánea*. Ricordi, Buenos Aires.

*MICHELS, U. (1992): *Atlas de la música I y II*. Ed. Atlas-Alianza. Madrid.

*PISTON, W. (1984): *Orquestación*. Ed. Real Musical, Madrid.

SADIE, S. (2000): *Guía Akal de la Música*. Ed. Akal, Madrid.

SHARMA, E. (2006): *Músicas del mundo*. Ed. Akal/Entorno Musical, Madrid.

TUTT, D. (1998): *Primeros ejercicios musicales*. Ed. Akal/Entorno Musical, Madrid.

VILLA ROJO, J. (2003): *Notación y grafía musical en el siglo XX*. Ed. Iberautor, Madrid.

ZANE, M. (2006): *Cómo leer la música*. Ed. De Vecchi, Barcelona.

10. OBSERVACIONES

É recomendable asistir a clase con roupa e calzado cómodo.

O programa pode ser sometido a variacións en función dos acordos tomados entre o docente e o alumnado.